

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра правових природоохоронних дисциплін

07-05-53М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійної роботи
з освітньої компоненти

«Право інтелектуальної власності»

для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-
наукового) рівня за освітньо-науковою програмою
підготовки доктор філософії (PhD) «Фізична терапія,
ерготерапія» спеціальності 227 «Терапія та реабілітація»
галузі знань «Охорона здоров'я»
денної/вечірньої форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою з якості
навчально-наукового інституту
охорони здоров'я
Протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з освітньої компоненти «Право інтелектуальної власності» для здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня за освітньо-науковою програмою «Фізична терапія, ерготерапія» спеціальності 227 «Терапія та реабілітація» галузі знань «Охорона здоров'я» денної/вечірньої форми навчання. [Електронне видання] / Мельничук Ю. І. – Рівне : НУВГП, 2023. – 22 с.

Укладач: Мельничук Ю. І., к.філос.н., доцент, доцент кафедри правових природоохоронних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Швець О. М. кандидат юридичних наук, доцент кафедри правових природоохоронних дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності: Григус І. М., доктор медичних наук, професор, директор ННІОЗ.

Зміст

Передмова.....	3
1. Опис освітньої компоненти та її структура.....	4
1.1. Опис освітньої компоненти.....	4
1.2. Тематика практичних занять.....	6
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики.....	7
1.4. Критерії та шкала оцінювання.....	7
2. Практичні заняття.....	10
3.Індивідуальна та самостійна робота здобувачів освіти..	17
4. Рекомендована література.....	18

© Ю. І. Мельничук, 2023

© НУВГП, 2023

Передмова

Вивчення вибіркової освітньої компоненти «Право інтелектуальної власності» сприятиме формуванню індивідуальної освітньої траєкторії аспірантів.

Сьогодні наша держава потребує залучення інтелектуального потенціалу до вирішення нинішніх нагальних проблем. Саме спроможність людини бути творцем різних об'єктів, втілення ідей сприяє соціально-економічному, науковому, технічному та духовному розвитку суспільства. Здобувач освіти є суб'єктом інтелектуальної власності, який здатен творити. Проте варто пам'ятати про правову основу будь-яких результатів інтелектуальної діяльності та вправно опанувати базиси авторського та патентного права.

Ознайомлення, вміння інтерпретувати правові норми міжнародного та національного законодавства у сфері інтелектуальної власності сприятиме установленню інтелектуальної культури, розуміння специфіки охорони та захисту результатів інтелектуальної діяльності.

1. ОПИС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1. Опис освітньої компоненти

Мета освітньої компоненти «Право інтелектуальної власності»: *формування цілісного уявлення про науково-дослідну сферу діяльності у якій створюються об'єкти інтелектуальної власності; ознайомлення із національними та міжнародними нормативно-правовими актами у сфері інтелектуальної власності; формування навичок щодо механізмів реєстрації, реалізації та, при потребі, захисту прав інтелектуальної власності у науково-дослідній сфері..*

Завдання освітньої компоненти полягає у *усвідомленні здобувачами правових норм у сфері інтелектуальної власності, особливості правового режиму наукової діяльності, а також міжнародних базисів правової охорони та захисту інтелектуальної власності;*

розумінні здобувачами освіти особливостей дослідницької діяльності.

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач освіти повинен:

сформувати такі компетентності

ЗК 1. Здатність дотримуватися норм наукової етики, авторського і суміжних прав інтелектуальної власності.

ЗК 2. Здатність представляти наукові результати та вести наукову дискусію державною та іноземною мовою у усній та письмовій формі.

ЗК 4. Здатність застосовувати сучасні інформаційні технології у науковій діяльності.

СК 01. Здатність володіти сучасними методами збору інформації для наукового дослідження у фізичній терапії, виокремлення первинних і вторинних джерел, використання технологій.

СК 5. Здатність презентувати та обговорювати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами.

СК 8. Здатність ефективно взаємодіяти у професійній мультидисциплінарній команді.

знати та вміти (програмні результати навчання)

ПРН 1. Дотримуватися норм наукової етики, авторського і суміжних прав інтелектуальної власності.

ПРН 2. Представляти наукові результати та вести наукову дискусію державною та іноземною мовою в усній та письмовій формі.

ПРН 7. Здійснювати управління науковими проектами та/або надавати пропозиції щодо фінансування наукових досліджень.

ПРН 13. Презентувати та обговорювати результати власного наукового дослідження українською та іноземною мовами.

ПРН 16. Могти ефективно взаємодіяти у професійній мультидисциплінарній команді.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К- сть годин
<i>Модуль 1. Інтелектуальна власність у сфері наукової діяльності</i>		
1.	Право інтелектуальної власності у науковій діяльності	2
2	Нормативно-правові основи авторського права	2
3	Нормативно-правові основи патентного права	2
4	Міжнародні нормативно-правові документи у сфері авторського та патентного права	2
<i>Модуль 2. Охорона та захист об'єктів інтелектуальної власності</i>		
5	Охорона об'єктів авторського і суміжних прав. Особливості службових творів як об'єктів авторського права. Правова охорона об'єктів патентного права.	4
6	Договори інтелектуальної власності у сфері наукової діяльності	2
7	Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності у науковій сфері.	2
	Всього	16

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань здобувачів освіти з освітньої компоненти проводиться у формах:

- оцінювання відповідей здобувачів освіти під час практичних заняттях;
- оцінювання під час обговорення та пошук відповідей при розв'язанні ситуативних завдань;
- оцінка під час дискусії при обговоренні проблемних питань;
- виконання завдань модульних контролів.

Види робіт, які здійснюють здобувачі освіти:

аналіз джерельної бази, робота із нормативними документами, ситуативні завдання, індивідуальна робота та робота в мінігрупах, дискусія, побудова алгоритмів дій щодо об'єктів інтелектуальної власності (зокрема, щодо охорони та захисту)

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Для досягнення цілей та завдань вивчення освітньої компоненти здобувачам освіти потрібно вчасно виконати індивідуальні завдання, брати активну участь у практичних заняттях (доповіді з презентаціями, актуальні запитання, участь у дискусіях, тощо); вчасно здати модульні контролі знань.

Науково-педагогічний представник здійснює оцінювання індивідуальних завдань аспірантів шляхом виставлення балів за визначеними критеріями, що вчасно доводяться здобувачам освіти. Також, здобувач

під керівництвом викладача здійснює самооцінку власної роботи.

За вчасне та якісне виконання усіх видів завдань, здобувач отримує такі обов'язкові бали:

- * по 6 балів за якісну підготовку до кожного практичного заняття;
- * 12 балів за якісне оформлення індивідуального завдання;
- * 20 балів – модуль 1;
- * 20 балів – модуль 2.

Усього 100 балів.

Додаткові бали здобувач освіти може отримати при написанні наукової статті, наукової роботи на конкурс, есе, тощо. Тему для дослідницької роботи здобувачі можуть вибрати самостійно за погодженням із викладачем. Додаткові бали аспірантам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

Які критерії оцінювання?

- повнота відповідей;
- вміння застосовувати аналітичне, критичне мислення;
- вміння аргументувати;
- вміння аналізувати достовірність отриманих результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів.

Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань;
- розв'язання ситуативних завдань;

Положення про семестровий поточний та підсумковий контроль навчальних досягнень здобувачів вищої освіти <http://ep3.nuwm.edu.ua/15311/>

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження здобувача освіти не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Національна шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Зараховано
82-89 балів	
74-81 балів	
64-73 балів	
60-63 балів	
35-59 балів	Не зараховано з можливістю повторного складання

1-34 балів	Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням освітньої компоненти
------------	--

Форми навчання: традиційні лекції та практичні заняття, вебіари, науково-практичні семінари, дуальні заняття із залученням практиків.

Методи навчання: аналітичний, дослідницький, проблемно-пошуковий, дискусія, ситуативні задачі, презентація, елементи навчальної гри.

2.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

МОДУЛЬ І

Змістовний модуль 1. Інтелектуальна власність у сфері наукової діяльності

Тема 1. Право інтелектуальної власності у науковій діяльності

План

1. Поняття інтелектуальної власності та її результатів в науковій сфері.
2. Специфіка результатів інтелектуальної власності в науковій діяльності.
3. Об'єкти та суб'єкти інтелектуальної власності. Співавторство в науковій діяльності.
4. Майнові та немайнові права щодо об'єктів інтелектуальної власності.

5. Особливості нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності (специфіка їх правової охорони).

Контрольні питання:

1. Роль інтелектуальної діяльності у сучасному суспільстві.
2. Види суб'єктів інтелектуальної власності.
3. Немайнові права щодо об'єктів інтелектуальної власності.
4. Особливості нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.

Додаткова література до теми:

Мельничук Ю. Феномен інтелектуальної свободи людини в інформаційному суспільстві. *Перспективні напрями розвитку сучасної юридичної науки* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, ДВНЗ «Криворізький національний університет», 29-30.01.2016 р., м. Кривий Ріг. С. 189–191.

Тема 2. Нормативно-правові основи авторського право

План

1. Національне законодавство у сфері інтелектуальної власності.
2. Нормативно-правові документи у сфері авторського права.
3. Правова охорона об'єктів авторського права у сфері наукової діяльності.

4. Система законодавства України про охорону інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері.

Контрольні питання:

1. Поняття правової охорони об'єктів інтелектуальної власності.
2. Співвідношення понять інтелектуальна власність та право інтелектуальної власності.
3. Правові основи авторського права.

Додаткові завдання:

1. Опрацюйте нормативно-правові акти:
Про авторське право і суміжні права
2. Опрацюйте Наказ Деякі питання організації діяльності у сфері інтелектуальної власності URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0730731-17#Text>

Тема 3. Нормативно-правові основи патентного права

План

1. Національне законодавство у сфері інтелектуальної власності.
2. Нормативно-правові документи у сфері патентного права.
3. Умови правової охорона об'єктів патентного права у сфері наукової діяльності.

Контрольні питання:

1. Поняття патентного права.
2. Об'єкти та суб'єкти патентного права.

3. Особливості правової охорони об'єктів патентного права.

Завдання для опрацювання:

1. Опрацюйте ДСТУ в галузі промислової власності.
 - 1.1. ДСТУ 3574-97 Патентний формуляр. Основні положення. Порядок складання та оформлення
 - 1.2. ДСТУ 3575-97 Патентні дослідження. Основні положення та порядок проведення.
2. Опрацюйте нормативно-правові акти:
 - 2.1. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі.
 - 2.2. Про охорону прав на промислові зразки

Тема 4. Міжнародні нормативно-правові документи у сфері авторського та патентного права

План

1. Міжнародні нормативно-правові документи у сфері авторського та патентного права.
2. Роль міжнародно-правового регулювання інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері в Україні.
3. Основні положення базових конвенцій та договорів щодо інтелектуальної власності.
4. Всесвітня організація інтелектуальної власності.

Завдання для опрацювання:

1. Опрацюйте Стандарти Всесвітньої організації інтелектуальної власності.
2. Опрацюйте наступні документи:
Всесвітня конвенція про авторське право

Паризька конвенція про охорону промислової
власності
Договір про патентну кооперацію
Мадридська угода про міжнародну реєстрацію
знаків
Бернська конвенція про охорону літературних і
художніх творів
Ніццька угода про Міжнародну класифікацію
товарів і послуг для реєстрації знаків
Договір ВОІВ про авторське право

Додаткова література до теми:

*Мельничук Ю. І. Арбітражна процедура за правилами
ВОІВ як ефективний альтернативний спосіб вирішення
спорів. *Науковий вісник публічного та приватного права:
збірник наукових праць*. Випуск 1. К. : Науково-дослідний
інститут публічного права, 2020. 314 с. С.58–62.

**ВОІВ.

URL:

https://www.wipo.int/standards/en/part_03_standards.html

МОДУЛЬ II

Змістовий модуль 2. Охорона та захист об'єктів інтелектуальної власності

**Тема 5. Охорона об'єктів авторського і суміжних
прав. Особливості службових творів як об'єктів
авторського права. Правова охорона об'єктів
патентного права.**

План

1. Правова охорона об'єктів авторського права. Термін дії авторських прав.
2. Державна реєстрація авторських прав на результати наукової діяльності.
3. Визнання не дійсним документ правової охорони.
4. Поняття службового твору.
5. Особливості правовідносин щодо службових творів.
6. Право заборони використання твору.
7. Співавторство.
8. Об'єкти патентного права. Термін дії, особливості правової охорони.

Контрольні питання:

1. Характеристика похідних творів.
2. Службовий твір: поняття, характеристика. Право заборони використання твору.
3. Співавторство у науковій сфері. Види, особливості.
4. Майнові та немайнові права на об'єкти авторського та патентного права.

Тема 6. Договори інтелектуальної власності у сфері наукової діяльності

План

1. Поняття договорів у сфері інтелектуальної власності.
2. Форма договорів інтелектуальної власності у науково-дослідній сфері та їх державна реєстрація.
3. Порядок укладання договорів.
4. Умови авторського договору. Авторські договори з іноземними авторами.

5. Порядок виконання авторського договору, відповідальність сторін.
6. Авторські договір на передачу виключних та невиключних прав на використання твору.
7. Договір між працівником та роботодавцем про створення службового твору, розподіл майнових прав інтелектуальної власності, умови виплати винагороди та урегулювання інших відносин у разі створення об'єкту інтелектуальної власності.
8. Інші договори щодо розпорядження майновими правами інтелектуальної власності.

Контрольні питання:

1. Поняття авторського договору.
2. Види договорів у сфері авторського права.
3. Регулювання відносин щодо службових творів.

Додаткове завдання:

Створіть авторський договір.

Тема 7. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності у науковій сфері.

План

1. Поняття захисту інтелектуальної власності в науково-дослідній сфері.
2. Способи та форми захисту інтелектуальних прав в науковій сфері.

3. Особливості практики застосування різних форм та способів захисту інтелектуальної власності у науковій сфері.
4. Особливості міжнародної практики врегулювання конфліктів щодо об'єктів інтелектуальної власності.

Контрольні питання:

1. Юрисдикційний спосіб захисту.
2. Неюрисдикційний спосіб захисту.
3. Характеристика альтернативних способів захисту .

3. Індивідуальна та самостійна робота здобувачів освіти

В процесі вивчення освітньої компоненти аспіранти здійснюють самостійну та індивідуальну роботу.

3.1. Самостійна робота уможливорює краще опанування здобувачами матеріалу та сприяє формуванню навичок. Види роботи, які здійснюють здобувачі освіти: робота із різними інформаційними джерелами; самостійний пошук інформації; підготовка усних та письмових відповідей, доповідей, презентацій, інтерактивних карт тощо. Також, під час практичних занять викладачем можуть бути запропоновані ситуативні завдання, кейси, які вирішуються як в груповому так і індивідуальному форматі.

3.2. Індивідуальне творче завдання обговорюється із здобувачами на початку вивчення освітньої компоненти та може передбачати такі види робіт, як: написання доповідей, тез, статей із подальшим оприлюдненням.

5. Рекомендована література

Основна література

1. Право інтелектуальної власності : підручник / О. І. Харитонова, Є. О. Харитонов, Т. С. Ківалова, В. С. Дмитришин, О. О. Кулініч, Л. Д. Романадзе та ін. ; за заг. ред. О. І. Харитонової. 2021. Видавництво Юрінком Інтер. 540с.
2. Інтелектуальна власність / Аксютіна А. В., Нестерцева-Собакарь О. В., Тропінін В. В. та ін. Дніпро, 2017. 140 с.
3. Єрмоленко О. О., Медведєв І. А. Авторські права та інтелектуальна власність : підручник. Х. : ВД "ІНЖЕК", 2018. 304 с.
4. Питання охорони авторського права у наукових виданнях : методичні рекомендації / Ю. М. Капіца, К. С. Шахбазян, Д. С. Махновський, О. Г. Вакаренко, А. І. Радченко, З. А. Болкотун. Київ : Академперіодика, 2017. 110 с.
5. Законодавство України. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/zak>
6. ВОІВ. URL: <https://www.wipo.int/portal/en/index.html>
7. Укрпатент. URL: <https://ukrpatent.org/uk>
8. УААСП. URL: <http://uacr.org.ua/> та ін.

Допоміжна література

1. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
3. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

4. Митний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
5. Кримінально-процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
6. Господарський процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
7. Цивільний процесуальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15#Text>
8. Кодекс адміністративного судочинства України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text>
9. Про ефективне управління майновими правами правовласників у сфері авторського права і (або) суміжних прав. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2415-19#Text>
10. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>
11. Про охорону прав на промислові зразки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12/print1218034688041545#Text>
12. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12/print1218034688041545#Text>
13. Про авторське право і суміжні права. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>
14. Деякі питання організації діяльності у сфері інтелектуальної власності URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0730731-17#Text>
15. Сінгапурський договір про право з торговельних марок. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_h54#Text
16. Всесвітня конвенція про авторське право. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_052#Text

17. Паризька конвенція про охорону промислової власності. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_123#Text

18. Договір про патентну кооперацію. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/895_001#Text

19. Мадридська угода про міжнародну реєстрацію знаків. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_134#Text

20. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_051#Text

21. Ніццька угода про Міжнародну класифікацію товарів і послуг для реєстрації знаків. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_066#Text

22. Конвенція про охорону інтересів виробників фонограм від незаконного відтворення їхніх фонограм. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_124#Text

23. Договір ВОІВ про авторське право. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_770#Text

24. Договір ВОІВ про виконання і фонограми. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_769#Text

25. Міжнародна конвенція про охорону інтересів виконавців, виробників фонограм і організацій мовлення. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_763#Text

26. Віденська угода про заснування Міжнародної класифікації зображувальних елементів знаків. URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_h33#Text

27. Угода про співробітництво в галузі авторського права і суміжних прав.

[URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_045#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_045#Text)

28. Кожушко Р. Ю. Інтелектуальна власність : навчальний посібник. К. : КНУТД, 2014. 108 с.

29. Мудрицька К. О. Оцінка впливу соціологічного дослідження як нового типу доказів у справах про захист прав інтелектуальної власності. *ScienceRise. Juridical Science*. 2020. № 4. С. 41–46.

30. Мельничук Ю. І. Арбітражна процедура за правилами ВОІВ як ефективний альтернативний спосіб вирішення спорів. *Науковий вісник публічного та приватного права: збірник наукових праць*. Випуск 1. К. : Науково-дослідний інститут публічного права, 2020. 314 с. С.58–62.

31. Мельничук Ю. І. Особливості застосування посередництва у сфері Інтелектуальної власності. *Вплив євроінтеграції на розвиток юридичної науки в Україні* : матеріали В 80 І всеукраїнської заочної науково-практичної конференції (м. Рівне, 27-28 квітня 2017 р.). Рівне : Національний університет водного господарства та природокористування, 2017. 234 с.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Офіційний сайт судової влади України. URL: <https://court.gov.ua/>
3. Офіційний веб-сайт Європейського суду з прав людини. URL: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>